

Szerkesztői iroda:
N.-Enyeden, várszög-utca
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre 4 frt.
Fél 2 „
Negyed 1 „

HIRDETMEYNEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Köztisztviselők képesültsége.

II.

Ezen ügyben irt első cikkre rákerült a szerkesztőség csillaga, azaz a cikkek homlokzatára tett jeggyel enyhítették a szöveg zord hangja. A ki írással foglalkozik, az sohasem veheti rosz néven a megcsillagoztatást és én annál kevésbé veszem nehélyre azt, mert jól tudom, hogy bizony a „tisztviselők választásának“ nagy tábora van; mert jól tudom, hogy megyei érdekek, sőt helyi érdekek a választás fenntartását követelik és annak megszüntetésével maga az önkormányzati jog is kissé megcsonttatik.

Van tehát prós és contra érv elég, — most azonban az a kérdés, melyik oldalon van a tartalmasabb, a súlyosabb rész?

Én a kinevezési rendszert tartom helyesnek, azért mert a választásoknál tisztán a rokonszenv és érdekeltség játsza a főszerepet, mert a választásoknál a korteskedések főszerepe nem a közérdek számára leendő megnyerésre, hanem az egyesek elhelyezése és az egyérekűk csapatába való toborzásra fektetetik.

Mert a választási rendszer pártokra osztja azokat, kiknek nem személyek ellen kellene küzdeniök, hanem eszmékért és gyakorlati előnyökért; mert a választást teljesítők legnagyobb része nem meggyőződés, hanem ha az érdek hiányzik, terrorizmus által vitetnek s így az egyednek, úgy a népnek önkakaratára korlátozva, szabadsága békóba verve van; mert végre a választásért soha senki sem felelős.

Nem tagadhatom el, hogy a kinevezési rendszerrel szintén megeshetik, hogy érdek, családi vagy hatalmassági indok által jut valaki hivatalos polczra; nem tagadom, hogy a kinevezéssel a hatalom előtti meghajlás, a bürokratizmus és centralisztikus irány nyerhet; — de bizonyos az, hogy kinevezéssel nem általános, nem országsszerte esik meg a protekcionális győzelem, hogy csak hébe-kóba fordul elő az érdek hatása s egy rendszeres hivatalnoki status behozatalával lassanként ez is elenyészik; míg a bürokratizmus s centralizmus ellen hatalmas óvszer van egy hivatalnoki pragmatika felállításában, a köztisztviselők független s csak lelkiismeret s meggyőződéstől táplált itélő szabadságában.

Vagyis valamint a bírói kar teljesen független az anyagi jog és igazság kiszolgáltatásában, úgy a közigazgatási tisztviselők a hozzájuk utalt ügyekben elmarasztaló, felmentő vagy rendelkező határozatukban csak a felelbbviteli forumnak hatásköre által korlátozassék.

Vannak különös ügyek, mint például a rend-

őriek, melyek nem nélkülözhetvén a központi kormányzat rendeletét, hogy egységes s gyors legyen, — ezek kivételhetnének a hivatalnoki teljes függetlenségi körből, azaz ily ügyben az alsóbb hatóság vagy hivatalnok ne bírálgassa sem az ügyet, se ne keresse indokait a felsőbb hatalomnak.

Azt vetné elé valaki hogy hisz ez minden így van jelenleg is, holott most választási rendszer van.

Távolból tekintve így látszik, azonban ez csak optikai csalódás, mert minden úgy történik, mint azt az egyes megyei vagy országos központ óhajlja, — vagyis az illető alsóbb hivatalnok úgy tesz mint főnökének szája izére jó, ez meg úgy eslekszik mint a központból előíratott, jaj annak, ki nem alkalmazkodik vagy törvényes meggyőződését alá nem tudja vetni a sokszor véletlenül törvényes, véletlenül törvénytelen felsőbbbségi gusztusnak. Ki menti meg őt a legközelebbi választási bukástól, ha hatalmas főnöksége ellen frontot csinál neki? senki!

A kinevezésnek még az az előnye, hogy míg a választásnál megyei és városi cliquek működnek, tehát több száz külön kör s külön érdek, a kinevezésnél csak egy hivatal vagy mondjuk egy miniszter, ki előbb-utóbb — kinevezve a minden áron kinevezendőket — elvégre csak független s elfogulás nélküli bíró lesz, s komoly megfontolással itéli meg a még kinevezendőket, azért is, mert felelős érte.

Aztán nagy előny a kinevezési rendszerben az áthelyezés lehetősége, — mi választásnál teljes lehetetlen. Hányan járnak le magukat egy helyen, hány nem működhetik bizonyos viszonyok léte miatt egy helyen, holott más vidékre, más körbe helyezve át pontosan és lelkiismeretesen megfelelő nemes hivatásának.

És magában az egyes hivatalokban a rokonsági viszony mennyire hátrányos, pedig a választó nincs ahoz kötve, hogy bírálja a rokonságot, a rokont, ha képzett s alkalmas nem lehet csak azért, mert rokon elejteni.

Ha rokonsági helyén nem jut választásra, más helyen ugyan kevés a reménysege.

Magára a hivatalnokra a kinevezés és állandósítás mellett, járulékaiknak pontos megnyerése, állásbiztonsága és okvetlen nyugdíjazási jogának élvezete azon előny, mely őt igazza, hűvé s rendszeretővé teszi.

Hogy a jelenlegi állapottal — bár mily ezredéves múltja van a közigazgatásnak — nem lehetünk teljesen megelégedve, azt, csak hogy egy esetet mondjuk, már az is bizonyítja, miképp voltaképpen ma mindenki parancsol, beleintézkedik a közigazgatásba. — Ott a pénzügy-igazgatóság, ott

állandó, örökös, hogy ott még elhagyatottabb élete van, mint a milyen a szalmás kunyhóban volt. Hanem ekkor már késő volt. A zárdához volt kötvé.

Csak ekkor kezdett arról eszmélkedni, hogy szép, hogy fiatal. És valósággal sokkal szebb, sokkal fiatalabb is volt, semhogy a lemondás el ne kedvetlenítette volna. Egyszerre elkezdett szívén rágódni az a féreg, melyet elégedetlenségnek szoktunk nevezni. Kezdetre érezni, hogy ő nem erre az életre van teremtve; véghetetlen irt érezett lelkében, melyet az ima, a bójt az olvasó, a szent énekek sehogyse tudtak betölteni. Vágyott valami után, a mit még önmaga se birt megnevezni.

Egy este szokása szerint szűk ezellájának ablakához ült s bánatos kedélyvel merengett a távolban kékellő hegyek felé. Mintha onnan remélt volna szabadulást.

Sok, sok ideig busongott így elhagyatottsága, boldogtalansága fölött. Már a hold is arcára világított, már a csillagezrek is teljes fényükben ragyogtak.

Egyszerre megmozdult ablaka alatt a lomb, egy csinosan öltözött ifju lépett óvatosan feléje.

„Ne rettenj meg szép hajadon, jó szándék vezérelt ide.“

„Szűz Mária“ — kiált föl Dolores, „hogy juthattott ide, egy férfi, egy idegen?“

„Megvesztegettem a kapuórt“ — válaszolt az ifju, — „nem várhattam tovább.“

„Távozz e szent falak közül, nekem nem szabad veled beszélnem“ — szólt a leány s keresztet vetett.

A kötelességérzet mégis csak erősebb volt hát benne minden földi vágyánál.

Az idegen ismét beszédre nyitá sűrűen árnyalt ajkait s Dolores akarva, nem akarva azokba a kérés sötét szemekbe pillantott.

„Hallgasd meg legalább, miért jövék.“ — A leány nem birt tovább ellentállani.

A kíváncsiság mégis csak erősebb, hatalmasabb volt a kötelességérzetnél.

„Hetek óta lestem a perczet — vévé fel a szót az ismeretlen — hetek óta sovárogtam egy pillantásodért.“

az adófelügyelő hivatal, úgy rendelkezhetnek a hogy tetszik, ex primo decreto határozhatnak, dor-gálnak vizsgálat nélkül, pénzbiarsággal sujtanak feygelmi eljárás megelőzése nélkül, öszszehuzzák az egyes sodronyokat vagy eleresztik a központi légmérséklet vagy ebédutáni emésztés szerin és a vidéken tánczolnak a bábuk, sürrögnek, forrongnak a közegek s a szegény nép jajveszéssel belé. Ma azt se tudja a közigazgatási tisztviselő, ki az ő főnöke, mi az ő felelbbviteli foruma? Ki nagyobb, az alispán, főispán, adófelügyelő, pénzügyigazgató, tanfelügyelő, főmérnök? mert hogy saját lelkiüst merete s törvénytiszteletéhez mért intézkedése semmi, azt már nem is kérde, azt tudja régen.

Viszszatérve a törvényjavaslat egyes szakaszaira, különösnek látszik, hogy törvényhatósági városban több tisztviselőtől kívántatik képesültség mint rendes tanácsú városban, hogy egyik árvaszéknél több mint a másiknál, pedig a város nagysága csakazt követeli, hogy több tisztviselője legyen, mert több a jogot kereső fél, de maga az igazság, maga a jog egy kell legyen mindenütt, s az egyes jogesetek ép úgy előfordulnak kis helyen, mint a legnagyobbikban.

Rendezett tanácsú városokban csak a polgármester kell kimutassa képesültségét. Mily hiányosság! hisz neki is csak egy szavazata van és a más két szavazó elüti a legtörvénytanultabbat is úgy, a hogy előttük jönnek látszik.

Hátha letett vizsgája daczára képtelen a jogszolgáltatásra vagy szándékosan roszakaratu a tanács vezetője? Hátha a polgármester korlátozva van, távol van, sok időre beteg, quid tunc?!

De hiányos ez azért is, mert voltaképp a fel-dolgozónak, az előadónak, a referens ülnöknek kell tudnia első sorban, hogy mi az anyagi jog s igazság, hisz ő neki kötelessége első sorban tanulmányozni, kutatni az ügyet, és ha ő nem szakértő, akkor ki indokolja a határozatokat; vagy ha elvettetik véleménye, a kiigazításokat s új indokolást illetve, új átdolgozást teljesítheti-e az egyedüli jogvégezett, az egyedüli képesült? Mily idővesztés, mily visszamaradása a folyó munkának! — Ép az alsóbb hatóságoknál, például városi tanácsoknál, városi árvaszékeknek s szolgabiro-ságoknál kell szakértő és képesült hivatalnokokat beállítani, ha ők jól elvégzik, kevesebb a felebbe-zés, kevesebb a felelbbviteli hatóság munkája és gondja. És e mellett midőn már az ügy megérve van, midőn már első határozat is van, a felelbbviteli hatóságnál könnyebb az ítélet hozatal, mert könnyebb eldönteni, hogy kettő közül melyik a jogosabb, mint kikeresni a kutató hivatással járó minden kifürkészés után megtalálni egy irányt

Dolores most egyszerre emlékezni kezdett, hogy ezt az arczot látta már valahol. De hol? hiszen ide a zárdá szűk szobácskába nem hatolhatott. És mégis látta azt az ifjut.

„Tudom, lelkeim sugalja azt, hogy a te szépséged, a te bájaid nem arra rendelvek, hogy itt e komor magányban elsorvadjanak.“

A nő hiusága tudott mentséget találni a tilalomra.

„Neked el kell hagynod e helyet.“

Ekkor már a régi óhajás is tapot nyert s elfeled-tette a hajadonnal szomorú helyzetét.

„Az nem lehet“ — felelte alig hallhatóan. E szavak azonban elég hangosak voltak arra, hogy maga is megjedjen attól, a mit kiejtett. Az ifju arczán örömsugár villant föl; készen volt a tervvel, csak helybenhagyásra várt.

„Holnap ez órában ismét eljövök; akkor hágeső lesz nálam, a körfalon átjutva, meg lesz mentve szép ifju éle-ted, vissza lész adva a világnak“ — szólt az ifju, aztán villámgyorsan távozott.

Epen jókor. Kinyilt az ajtó, egy száraz, halvány arczra világított a kis kézi lámpa.

„Mintha zajt hallottam volna Mária testvér“ kérdé az apáca.

„Mitsem vettem észre“ — viszonzá szorongó ke-bellel Dolores.

„Ugy hát csalódtam,“ szólt soror Remigis s „jó éjt“ kívánva az emeletre lakába távozott.

Órák kellettek, mig az ifju hajadon magához tér-hetett. Agyában ezer meg ezer gondolat keresztelte egy-mást s gondolataiból csak akkor eszmélt ujra, mikor a korai nyári nap barátságosan sütött arczára.

Ezen a napon egyik zavarból a másikba esett; majd imakönyvét nem tudta megtalálni, majd társnőinek adott vizsgás feleleteket, majd ismét elfeledte megszámolni a „hiszek egy“-et, melyeket le kellett örölnie. Szerencséjére nem sokat vették számba szokatlan magaviselését, mit is ügyeltek volna rá. Bizonyosan múltjának szentségtelen gondolatai

TÁRCZA.

DOLORES.

— Dr. BOROS GÁBOR-tól. —

Élete azzal kezdődik, hogy zárdába vitték.

A zárdá falai a szemlélore rendszerint kedvezőtlen hatást szoktak gyakorolni s annak, a ki a falak közé nem kíváncsiságból, nem is csupa látogatási szándékból lépik. Hanem, hogy ott új életet kezdjen, hogy elhagyja barátait, rokonait, talán szülőit, talán kedvesét; hogy lemondjon mindarról, a mi az életben addig élvezetet nyújtott, hogy megtagadja a hiú gyönyöröket, hogy fel-fellobbanó érzelmeit a hitnek, vallásnak szavával némissa el, — ó az ilyennek nem mindennapi lelki erőre van szüksége.

Doloresnek az volt a szerencséje, hogy még nem igen volt miről lemondania. Azoktól a kis pajtásoktól s barátóktól, a kikkel a faluban naponta háromszor öszszesze-vezett s ugyananyiszor kibékült, anyjától, apjától, a kik épen csak annyit gondoltak vele, hogy éhen ne haljon s az év komorabb szakaiban se maradjon ruhátlanul, — ezektől bizony nem valami nagy keserűségek közt vált el. Azzal biztatták, hogy abban a szép nagy házban jó nénik veszik gondjaik alá, ápolni, szeretni fogják. Azt mondták, hogy ha jól viseli magát, nagyon, de nagyon boldog lehet.

Ő szegényke elhitt mindent, csakhogy szabaduljon a szülői háztól, a kínos elhagyatottságtól, melyre ott kár-hoztatva volt.

Mikor a zárdába lépett, feltűnt ugyan neki az a mély hallgatás, az a nagy esend, melyet ott látott; de ebben is megnyugtatta magát, — ünnep van, ilyenkor csak imádkozni szabad, ilyenkor nem sokat közlekednek egymással a testvérek.

Később azonban tapasztalta, hogy az a csend ott



megállapítani a tényt, s kimondani indokolva a lelkiismereti meggyőződést.

Azt mondám első cikkemben, hogy nem a készütség bizonyítását kívánja a törvényjavaslat, hanem csak diplomát, bizonyítványt. És e kettő közt nagy a különbség. A holt betűt, a holt joganyagot meg lehet tanulni s fényesen vizsgálni, de hogy a ki vizsgázott, az alkalmazni is tudná azt, mit elméletileg tanult és emlére vett — azt apodiktee nem lehet állítani. Hány jogtudor és ügyvéd van, ki a tételeket vagy jogi szövegeket tanári kérdésre el tudja mondani, de mégis rossz jogász, rossz ügyvéd? És ha ma beemlékezett minden szert (törvényt) minden csattot, kacsosot, (mai néven paragrafust) honnan tudni mennyit nem felejtett el belőlük?

Anynyi bizonyos, hogy még sok idő telik el, míg e törvényjavaslat törvény lesz, de még bizonyosabb, hogy sok ellenjavaslat és nagy beszéd fog történni mellette és ellene, úgy vélekedvén, hogy, ha eddig várt, várhat a közigazgatás még. Bár csak úgy, a hogy az új választások előtt, rendes kikerekített kiegészített és mindenáron kijavított alakban törvény lenne belőle!

Rejőd József.

Lépjünk be a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesületbe.

1880 decz. 27-én a nagyenyedi kisdédvő-intézet helyiségében néhány nagyenyedi gyümölcstermelő kölcsönös bemutatás végett összehozván gyümölcseiket, a csak rögtönzött kis kiállítás meglepő hatása alatt megszülemlett az eszme, hogy Nagy-Enyed és vidékének gyümölcsfejlesztésre oly áldott talaján a gyümölcstermesztést mindenki vel megkedveltetni, a természetére legalkalmasabb változatok kiválogatása és tömeges termelésének elősegítése által gyümölcsünknél piacot teremteni a társadalmi munkásság egyik leghaladatosabb tere lenne meggyénkben. Az eszme csakhamar tetté vált s a múlt év tavaszán a helybeli gyümölcstermelők és kedvelők élénk érdeklődése közt megállították a „nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület“ alapszabályai is míg azok hivatalos megerősített nyervekkel volna, hogy az év ne veszzen el nyomot hagyó munkásság nélkül, a vármegyeház legnagyobb késséggel átengedett kertjében pár ezer vadonéz — kedvező időjárás esetén már nyári beszerzésre — elültetve lett. Az alapszabályok a földmívelés- ipar- és kereskedelmi miniszterium által 14354—1881. sz. alatt jóváhagyatván, az egyesület hivatalosan megalakult. Már az alakulás előtt jóval ki voltak küldve a hazai gyümölcstermesztésünk megismertetésére oly fontosnak ígérkező budapesti országos gyümölcs- és konyhakertészeti kiállításon részvételre felszólító felhívások. Városunk gyümölcstermelői azonban egy, talán az egész országban kivételesen vidékünk sújtó, rendkívül gyenge s minőségileg is silány gyümölcstermesztés kedvetlenítő hatása alatt már megnyugtatták ma-

haborgatják, vélekedének a testvérek, majd elmúlik, majd ismét magához tér.

De csodálós-e, ha egy ifjú lélek, melynek egy idő óta minden pillanata csupa kín, csak szenvedés vala, midőn előtte a reménynek sugára tűnt fel, hogy újra láthatja a tavaszt, hogy részt vehet az emberek társaságában, szabadon teltetse szerint és . . . még talán boldog is lehet; ha ekkor az óhajtott boldogság valami különös zavarral tölté el egész lényét, ismeretlen pirt vont halvány arczaira?

A tusakodás édes-kinos nappala lejárt. Ismét békosztótt az est.

A czellájába vonult hajadon, bünös voltának tudatában ott térdel a zsámolyon, fölkeresi még egyszer azt az Istent, a melyeknek anyyniszor elpanaszlá szívének titkos bánatát. Mély, igaz, őszinte fohászt küld hozzá, töredelmesen hajlik meg előtte s fogadást tesz, hogyha az életben csalódná fog, ha az emberek közt nem találja föl a remélt boldogságot, ismét visszatér hozzá. —

A következő napok egyikén gyorsan vágatva halad egy kocsi Madrid fútezáján, aztán egy földszinti ház előtt meg áll. Két alak száll ki a kocsiból: egy úde, élet-erős ifjú és egy vidor arcu hölgy; — amaz El Curro, emez az egykori apáca: Dolores.

El Curro nemes szülőktől származott, iskoláit kitünő sikerrel végzé, a salamankai egyetemen három ízben nyert pályadíjat s ugyanott baccalaureussá avatták. Növénytan tudományos kutatásai közben Huelges vidékére is eljutott. A zárda szüzek épen napi sétájukat tették az árnyas be-ekben, midőn az ifjú tudóssal szembe találkoztak. Mély tisztelettel köszönté a fejedelemasszonyt, miközben szembe véletlenül a pár lépésnyire álló Doloresre esett s ezzel vége volt a tudományos vizsgálatoknak. Ezeknek színe alatt naponta oda tévedt a huelgasi berekbe, mignem egyszer azon vette észre magát, hogy jobb volna most ő neki a soknemű kinttétések helyett egy egyszerű gyóntató atyai tisztt. Sokszor bújott estvéneként amaz említett módon a zárda falai közé, sokszor elnézte az ablakon át a téréplő Doloresét s a gyakori titkos látogatások eredménye

gukat, hogy bemutatni nem érdemes gyümölcseikkel nincs mit keressenek azon. Az új egyesület azonban nem maradhatott közömbös, hogy épen Enyed és vidéke, honnan 1880-ban csak az enyedi vasúti állomásról 672 méterháza nemes gyümölcsöt szállítottak el, ne vegyen részt az országos versenyben. Néhány buzgó tagját elindította s a rendelkezésre állott pár nap alatt összeszedtek egy olyan gyümölcsmintát, mely más évben se vált volna szégyenünkre 44 faj alma, 79 faj körte volt abban képviselve s a vidékünkön tömeges eladásra leginkább termelt narancs, ponyik, csikos és piros gyögyi almából 100-100 példánnyal mutattak be a tömeges termelést. Igaz, hogy az idő rövidsége miatt rendezetlen, csak mint nyers anyagot küldhettük el gyümölcseinket, de azért így is feltűntek s egyik állami bronzérem-jutalom egyetünknek ítéltezt. Az alakulás évében kezdetnek ez eredmény is elég, sőt bizalomra buzdító. A közelgő tavasszal azonban már következik az állandó és meszibbre kiható munka ideje. Gyümölcsészeti egyesület kísérleti kert nélkül nem felelhet meg hivatásának. Alkalmos telek megszerzésére az egyesület mostani jövedelemforrásaiból éveken nem gondolhatnánk. E tekintetben azonban biztat a remény, hogy Nagy-Enyed város anynyi közhasznu célért áldozni tudott lelkes képviselője felismerve a gyümölcstermesztés előmozdításának éppen Enyed területén rendkívüli gazdasági fontosságát, fog módot találni egyesületünknek vagy alkalmas területet engedni át, vagy annak megszerzésében hathatósan segíteni. Azonban egy ilyen kísérleti kertnek csak rendre megforgatása, beültetése, mivélése, felügyelete, kerítéssel ellátása az eddigi 150 frnyi alapítvány kamata és 72 rendes tag 1 frt évi tagdíjából ki nem kerül. A kert éveken nem jövedelmez, egyelőre csak kisebb kiállítások rendezése, oltó ágak eladásából számíthatunk némi rendkívüli jövedelemre. Végre is a gyümölcstermesztés terjesztését hivatásunknál fogva is előmozdítani köteles közegek s gyümölcskedvelő gazdaközönségünk pártfogásába vetjük bizalmunkat. Nem tehetjük fel, hogy e városon és megyében ne találkozzék 40—50 20 forintos alapító és 3—400 évi 1 frt fizető rendes tag; csak minden községnek az egyesületbe módjához képest alapítóként vagy rendes tagként belépése kiadná e szám jó részét. Midőn tehát első sorban meggyénk áldozatkész nagybirtokosait, összes gazdaközönségét, a lelkesi és tanítói kart, községi hivatalnokokat egyesületünkbe részint személyes belépés, részint a vezetősök által álló testületek, községek tagul megszerzése által annak támogatására hívjuk fel; az egyesület közelebbi céljai a tagsági feltételek, a tagok jogai és kötelességei felől a következőkben köztudomásra hozzuk az egyesületi alapszabályok ide vonatkozó fontosabb szakaszait.

1. §. Nagy-Enyed városában és környékén a gyümölcstermesztés- és nemesítésnek megkedveltetése, gyarapítása és a gyümölcsterményeknek értékesítése céljából, állandó egyesületalakul: „nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület“ czim alatt.

2. §. Az egyesület kitűzött célja elérésére:

a) kertet, illetőleg gyümölcsfa-telepet állít be s azt a

az a határozat lett, hogy: „enyémnek kell lennie!“ — Dolores előtt a véletlen találkozások eleinte föl se tűntek, utóbb figyelmes kezdett lenni a doctissimusra s egy napon úgy érezte, hogy az a férfi arc nagyon is bevésődött az ő emlékezetének táblájába. A zárdai növényeknek természetesen arra kellett igyekeznie, hogy kiverje fejéből az ismeretlent s ez talán sikerült volna is, ha a sors nem úgy intézkedik vala, hogy azon a holdvilágos estén találkozzanak.

Spanyolországban minden ember tánczra születik. Az egész országban talán még híre se halották tánczantónának, s ha vagy egy francia „maitre“ történetesen odavetődik s táncziskolát akar nyitni, előbb próbára állítják, a mi rendesen azzal végződik, hogy valamelyik könnyű véru flezók kirugaszkodik a nézők közül, hetyke fitymálással nézi végig a kontárt s megmutatja ott helyett, hogy mikép kellett volna. Ilyenkor aztán jó szerenese, ha az érdemes tánczmesternek achillesi lábai vannak, mert ki nem állja azt a megvetést, piszszegést, lenézést, mely a helység határáig folyton nyomon kíséri.

Tánczol ott mindenki vele született hajlamanál fogva, páratlan rátermettséggel.

S a spanyolok épen ezért szigorú műbírálok; megkövetelik, hogy a táncz, melyet valaki előtűt lejt, ne legyen közönségesen adva elő, minden mozdulatnak egy-egy cselekvény-mozzanatot kell ábrázolnia. Hanem a ki megfelel az igényeknek, az aztán szebb jövőt biztosíthat magának ezzel, mint bármely művészettel. A színszt, költőt, szobrászt megbámulják, de a valódi elismerés adójának lefizetését az utókorra hagyják, — a tánczművészt előzőnlük udvariassággal, kitüntetésekkel és . . . pénzzel.

El Curro és Dolores nagyon boldogoknak érezték magukat mindaddig, míg egyszer El Curro azzal a kellemetlen hírrel lepte meg imádot Doloresét, hogy az erszény teljesen kifogyott.

(Vége köv.)

gyümölcsészeti előhaladásának, különösen pedig Nagy-Enyed város talaji, égálji, úgy az általános kereslet igényeinek megfelelően kezelte;

b) tanulmányozás végett időszakonként részleges és alkalomszerűleg tömeges kiállításokat rendez, a bemutatott vagy a város határára és a környékén előforduló gyümölcs-fajokról leíró s ismertető jegyzéket szerkeszt, azt évről-évre mind teljesebbé tenni s tapasztalati észrevételekkel bővíteni törekszik és kebelében állandó gyümölcsizelő szakbizottságot alakít;

c) a máshelyt rendezendő gyümölcskiállításokban, az itten meghonosult gyümölcsfajok ismertetése és összehasonlítása végett, küldeményeivel részt vesz;

d) évenként, lehetőleg jutányosan gyümölcsfacemetéket bocsát eladásra;

e) a termelők gyümölcstermesztésének eladását, a gyümölcsészeti emelése érdekében, lehetőleg közvetíti, s általában az itteni gyümölcstermékek számára állandó piacot keresni törekszik;

f) gyümölcsészeti jelesebb művek- és szaklapoknak az egyesületi tagok használatára leendő megszerzéséről gondoskodik.

5. §. A tagok az egyesületnek:

a) alapító, b) rendes és c) tiszteletbeli tagjai.

6. §. Alapítótágot, kik azon év végéig, melyben mint olyanok aláírtak, egyszerre vagy részletekben 20 o. é. frtot fizetnek az egyesület pénztárába. Kik részletekben kívánják az alapítói összegezt törlesztetni, kötelesek az aláíráskor 5 frtot kifizetni s a hátralék tartozást az aláírástól számítandó egy év folyamán alatt kiegyenlíteni.

A 20 frtot befizetett alapítótágot a pénztárba 50 krt lefizetvén, alapítólevelet kap. Minden alapítótágot anynyi alapítólevelet szerezhet, a hányszor 20 frtot befizet.

7. §. Rendes tagok, kik évenként — mindig az év márczius havának 30-áig — 1 frtot fizetnek az egyesület pénztárába. A rendes tagságra aláírás 3 évre kötelező.

9. §. Az egyesület minden tagjának joga van az alapszabályokban meghatározott módok szerint, az egyesület igazgatására és gyarapítására befolyjni, közgyűléseken indítványokat, javaslatokat tenni. — Ezenkívül az egyesület minden tagja, úgy az alapító és rendes, mint a tiszteletbeli tag jogosítva van:

a) a közgyűléseken egyenlő, de minden esetben csakis egy szavazatra; testületek a szavazójogot képviselőjük által gyakorolhatják; egyesek magokat nem képviselhetik; b) jogosult minden egyesületi tag a választmány előtt akár személyesen szóval, akár írásban javaslatot tenni.

c) Minden egyesületi tag választó és választható;

d) a szakbizottsági tanácskozásokra elnök által meghívható;

e) az egyesület kertjét minden tag családjával együtt látogathatja.

f) Az egyesület által eladóra tett gyümölcsfa-csemetékből minden alapító és rendes tag — utóbbi, ha évi díját befizette — kedvezményképen, a nem tagok részére megállapított árnál legalább 30%-tel olcsóbban vásárolhat, azonban ezen kedvező árban vásárolt csemeték a vásárló tagok által csakis saját szükségletükre fordíthatók és másoknak el nem adhatók.

g) Végül a termelők gyümölcskészletének elárúsítása érdekében egyesületi közvetítések alkalmával az egyesületi tagok a nem tagok felett elsőbbségi előnnyel bírnak.

Végül tudatni kívánjuk, miszerint a tagsági jelentkezések a szolgabírák s befolyásosabb megyei bizottsági tagokhoz kiküldés alatt álló aláírási ivenken, vagy egyenesen a kertészeti egyesület elnökségéhez intézett írott nyilatkozat által eszközölhetők.

Tanügyünk és a középiskolai törvényjavaslat.

Ily czim alatt jelent meg közelebről Köpcesdy Sándortól, a budapesti VII. ker. magy. kir. áll. gymnasium igazgató tanárától egy negyven lapra terjedő röpirat, Lampel Róbert kiadásában.

Örömmel kell jelezniünk e röpirat időszzerű voltát most, midőn az országgyűlés közoktatásügyi bizottsága megkezdte a törvényjavaslat feletti tanácskozásait. Örömmel kell jelezniünk különösen azért, mert e röpirat szerzője egyik fő feladatául épen azt tűzi ki, hogy jelenleg, midőn a soknemű középiskolák mindenike felemlíti a maga jogait, követelményeit az állammal szemben, ugyszólván fénylő szövéteknéknél szolgáljon műve az óriási zürzavarban.

Beható tanulmány alapján tárgyalja az érdemes szerző mindazon jogi kérdéseket, melyek csak itt felmerülhetnek s végeredményként oda jut, hogy részint társadalmunk alakulási, részint nemzetiségi körülményeink s végre sajátoságos hitfelekezeti viszonyainknál fogva legszükségesebb s első sorban megállapítandó az állami főfelügyeletnek részletes körvonalozása. Ez lehet alapja a magyar tanügy általános felvirágzásának.

Az egész mű három fejezetre oszlik.

Az első az elemi, polgári s más nemű szakiskolákkal foglalkozik. Lehetőleg szabatosan írja körül emez iskolák feladatát, különböző céljait, eltérő irányát. Áttér a középiskolákra s ezeknek rendeltetését fejt ki. Azután ezen intézetekkel szembe állítja az államot s kimondja, hogy az állami főfelügyelet célszerű is, nélkülözhetetlen is.

A második fejezetben meszsze visszamegy történelmi nyomozásaiban, egészen az 1548-ik országgyűlésig s onnan kezdve felkíséri a tanügy terén hozott törvényeket és a kormány által kibocsátott rendeleteket. Ezeknek természetét részletesen megvizsgálva, azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a különböző hitfelekezetek vallási autonómiájától csupán az elemi iskolát lehet elválaszt-

hatónak tekinteni. Épen ennélfogva a középiskolák felett teljes joggal gyakorolt az állam felügyeletet. Az 1790—91. évi 26. t. cz. 5. §-a, a protestáns hitfelekezetek autonómiáját kiterjeszti középiskolákra is, de épen a rendek aláztos fölterjesztése folytán a tanulás valamint a tanításrendjét, módját illetőleg az Ő Felseje által meghatározott közoktatási rendszer felőleli a középiskolákat is. Ezt ezéltolva voltaképen a „Ratio Educationis“, melyet Ferencz császár becsátott ki, csak hogy ezt kizárólag a katolikus és királyi gymnasiumokra nézve lehetett érvényre juttatni. Ezeknek alapján azt mondja ki a szerző hogy a protestánsoknak tulajdonképp kétféle autonómiájuk van, egyik, mely törvényen, másik, mely (minthogy nincsenek rájuk vonatkozó kormányintézkedések) gyakorlaton alapul. A mostani törvényjavaslat az első kategóriába eső autonómiát teljességgel nem sérti, a második csoportba tartozót pedig csupán oly módon és annyiban veheti figyelembe, a minthogy ez az egész középiskolaügy törvényes rendezésének keretében foglaltatik; illetőleg a menyinyben az nem ütközik az egészre hozandó törvénybe. Van-e már most joga — teszi fel szerző a kérdést — az országgyűlésnek, hogy olyan törvényeken, melyek elavultak s nem felelnek meg a jelen igényeinek, akárminő változtatásokat tegyen? Szerző erre épen parlamentarismunk természetéből kifolyólag azt feleli, hogy igenis van joga, sőt elvitathatatlan kötelessége.

Rendre veszi a szerző az egyes hitfelekezetek memorandumait, melyek a jelen törvényjavaslattal szemben felmerültek és kimondja, hogy ezen kifogások okvetetlenül szem előtt tartandók a törvényjavaslat elfogadásánál.

Végül a harmadik fejezetben összeállítja azokat a pontokat, melyeket a sajtó minden terrenumán felhozta az egyes hitfelekezetek a törvényjavaslat módosításait illetőleg.

Ajánljuk a gondosan szerkesztett röpiratot a tanügy barátainak figyelmébe. „K. T. K.“

Bécsi levél.

— 1882. febr. 16.

Mult levelemben félig-meddig panaszkodtam, hogy alig történik itt valami, a miből a levelező egy csöppeke tudósításra való anyagot állíthatna össze.

No bezzeg nem úgy van most!

Történik itt mindenféle nevezetes.

Minthogy azonban becses lapod legkevésbé foglalkozik a művészet körében felmerülő jelenségekkel, talán mert — legalább a menyinyre lapodból látom — jelenleg nincsen ott erre nézve kedvező talaj: ezuttal összes értesítéseim a művészetre szorítkoznak.

Mult szombaton a Burg-színházban nevezetes újdonságokat adtak, melyeket nem kevesebb, mint kétezer évvel ezelőtt irtak az érdemes szerzők, ugymint Sophokles és Euripides. Voltak pedig ezek az újdonságok, először is Sophoklestől: „Elektra.“ Egy alapjában egyszerű tragedia ez, melynek azonban bonyadalmas mese-szöveve, változatos és fokként üjlő fordulatai, az az igazi drámai hatás, melyhez foghatót sem azelőtt, sem azután nem igen találhatunk, méltán elragadhatta a közönséget. A szereplőknek, Lewinszkynek, Krastelnek, de főként Wolter kisaszszonyának bűmlatos alakításai különösen a darab első részében a legfeszültebb figyelemben tartották a hallgatókat, melynek egy része sietett is kifejezést adni elismerésének azáltal, hogy a tiszteletre méltó szerzőt minden módon látni akarta, mely óhaját persze nem lehetett eleget tenni.

A második darab Euripides „Kyklopsa“ eleintén szinte kiváló hatást keltett, mely azonban utóbb a mai kor követelményeihez mérten kissé drasztikus jelenetek mián nagyban esőkent.

Azonban minden esetre főtötte érdekes est volt ez, mely még sokáig fogja foglalkoztatni a bécsi közönséget. Vajon Budapestben nem lehetne próbát tenni ezekkel a darabokkal?

Tewele, a Carl-színház régi igazgatója, a ki birt páratlan türelemmel, eszélylél és fáradni nem tudó lélekkel, de hiányzott tőle a legfőbb, — a pénz, elhatározta, hogy e hó 15-től kezdve felhagy állásával. Lemondásának oka az a tovább el nem viselhető viszony, mely közte és a színházi épületnek tulajdonosa közt évek óta fennáll s anynyi keserűséget okozott szegény fejének. E hó 24-én hír szerint lemegy Tewele Gallmeyerrel Budapestre. — Az előadások a Carl-színházban mindazáltal folynak májusig, mikor aztán az egész operette-társulat Hamburgba megy vendégszerepekre.

Hanem mégis csak rettenetes dolog, a mit azért a Sarahért anynyian elég bolondul elkövetnek.

Az egyik, valami gazdag muszkafi, mint az árny kiséri őt Henczidától Bonczidáig, azaz hogy New-Yorktól Bécsig; — a másik kivágja a lapokból a még oly semmit mondó cikkecskéket is, ha csak róla beszélnek és aztán aranykeretes rámkába foglaltatja. Most meg egy losonezi gabnakereskedőnek a fia, bizonyos Holstein Zsigmond nevű ifjonz elkölti az apjától reabizott pénz egy részét arra, hogy egy estén át ittasodjék a művésznő szemeitől. Szerenese, hogy csak tizenhét éves, így még meg lehet bocsátani rajongását.

Végre valahára itt van Munkácsy 10-ike óta. Olyan szerencsés voltam, hogy ögyelgéseim közben épen szembe jött velem. A műcsarnok lépcsőjére tette lábát. Nekem se kellett több, utána nyomban követtem föl a műcsarnokba. Kimondhatatlan gyönyörűségem telt benne, mikor szemlélhettem jó ideig ezt a nagy művészt a hogy mély gondolatokba merülve nézte a saját nagyszerű alkotását, melynek neve: „Krisztus Pilátus előtt.“ Olykor kigyúlt arca, mintha egy eszme fölvilánása lett volna; de sze-

meiben ott volt az a mély komorság, mely — a mint hallottam — mindég ott van, mikor dolgozik. Szerettem volna egy percig Munkácsy lenni, hogy megörökítssem Munkácsyt abban a pillanatban.

Hát a szegény King-Funak lejárt. Elfogták az impresszarióját, minek volt olyan elvetemült vakmerő, hogy még az udvart is elámítsa. A törvényszék különben nem tekinti esalonak, csak afféle szemfényvesztőnek, a kit nem lehet megbüntetni jogosan. Elbocsátását javaslatba is hozták. Miért is ne? Vár még reá szép jövő... a nagyon vidéki városokban, a hol még hírét se hallották.

Hipp-hopp.

VIDÉKI LEVÉL.

Tövis, 1882. febr. 14.

A „Közérdek“ e vidékbeli t. olvasói között valószínűleg nem egy van, ki a tövisi hírhedt tagosítás iránt érdeklődik s annak mibenlétét tudni kívánna.

E sorok írója, — kit a végzet tövisi birtokossá lenni rendelt, — azon szerenésletlen helyzetben van, hogy említett tudványnak — t. szerkesztő ur szives engedelmével — szolgálatot tehet, ha rövid közlésének becses lapja sokféle igénybe vett hasábjain kevés tért nyer.

A tövisi tagosítás munkálatai teljesen befejezettek voltak úgy, hogy az új birtoktagok az illetőknek a gyulafehérvári kir. törvényszéktől kiküldött bíró által törvényesen birtokba adtak az 1877-ik év ápril havában. Ezen birtokbaadás megtörténte után a tagosítás ellenének eszökbé jött, — mit különben azelőtt is jól tudtak — hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék elnöke tövisi birtokos. — E miatt a tordai kir. törvényszék delegáltatását kérték; meg is adatott ez nekik, szemben a tagosítást óhajtok kérésével, kik a kolozsvári kir. törvényszék delegáltatását kérelmezték.

A tordai törvényszék kiküldött bírája 1878-ik évi január 26-án Tövisen megjelenve, az új tagok birtoklásából kitiltotta a birtokosokat, utasítva őket régi barázdákra; mely barázdák azonban az új tagok kihásítása után sehol sem léteztek s maig sem léteznek; senki régi birtokába törvényesen vissza nem helyeztetett, s ha van valahol Európában, — lett ezáltal Tövisen valódi ázsiai állapot a gazdálkodásban, mely tart mai napig.

Egy régi közmondás szerint: „sok bába között elvész a gyermek“; hogy ennek igazságáról Tövisen is meggyőződjenek, összehívtak némelyek f. évi január hóban három bábát, akarom mondani, mérnököt. Ezek a térképeken változtatásokat constatalván, nem azt véleményezték, hogy az illető változtatók, a kik élnek és működő mérnökök az istenadták, azon alapon köteleztessenek tisztázni a munkát, hanem azt, hogy miután a térképek correntiok vannak, a tagosítás kezdessék ujból! Mit eredményez e vélemény elfogadása? eredményezné a hitelisétt és jogerőre emelkedett felmérés, osztályozás, becslés, elhelyezkedés megsemmisítését és ezen mukálataokra kiadott mintegy 40 ezer frt sárba dobását. — És mit adna? egy, az 1877-ik évben kihásított tagok által régi barázdáitól megfosztott, összekuszált határt számtalan bekövetkező birtokháborítási perekkel. Így áll a tövisi hírhedt tagosítás dolga ma, páratlanul a tagosítások történetében.

Ez az absurd állapot megérdemelne tán a Nimitgy igazságügyminiszter ur figyelmét is. — Egy részrehajlatlan erélyes vizsgálat sok olyan dolgot hozna napfényre, melyet mostan az utálatos önzéssel szövetkezett fiffikus furfang piszkos leple takar.

Egy tövisi birtokos.

Ibi-ubi, 1882. febr. 14-én.

Az alamóri olvasó-egylet közgyűléséről jövök. Alamor és olvasó-egylet? Biz úgy! Abban a kicsiny faluban, hol a kétanynyi román lakos mellett alig van 150 magyar; hol a magyar értelmiséget a gr. Telrky Sándorné jószágigazgatója, egy gazdatiszta, egy gazdasági irtok, a ref. pap és tanító képviselik: virágzó könyvtár áll fenn m. e. 20 év óta, melynek olvasói tegnapelőtt a 15-ik beszámoló közgyűlést tartották.

Az egyletnek a mult évben 32 tagja volt, 2 frt évi részvényvel. Volt idő, midőn a tagok száma nagyobb volt, az évi díj azonban rendszerint csak ennyit. Természetes, hogy csupán a tagsági díjakból az egyletet virágzóvá tenni lehetetlen. Nem is onnan telt ki az 788 mü. melyek több mint 2000 kötetben s 1276 könyvtári darabban a magyar és külföldi szépirodalom, történelem, memoire-irodalom és gazdasági szak legjelesebb termékeit képviselik. Néhai gróf Teleky Sándor az egylet főnáltása óta haláláig évenként 50 frtot adott az egyletnek, annyit át a minden szép eszme patronája: özyegye; jószágigazgatója Soltész Nagy János pedig a kezelése alatti épületek stb. tűzkárbiztosításából őt illető ügynöki százalékot ajándékozta évenként, mi a mult évben 107 frt 71 krt tett, míg a ref. lelkes Kelecsényi Károly éveken át ingyen kötötte be a könyveket.

Egyleti elnök Soltész Nagy János, könyvtárnok Kelecsényi Károly. 1881-ben szereztetett 108 kötet könyv. Bevétel volt 286 frt 63 kr., kiadás 196 frt 7 kr.; a közgyűlés örvendetes tudomást vette. Végeztével a jószágigazgató ur vendégszeretét vették igénybe a megjelent tagok és „fecerunt magnum áldomás.“

Peregrinus.

CSARNOK.

Velős mondatok.

Egy okmány van, melyet sohasem szoktak korábbi időről keltezni: a nők keresztelő levele.]

A győzelmek legdicsőbbje a megbocsátás.

Jean Paul.

Ha a természetnek anynyi törvénye volna, mint az államoknak, Isten maga sem bírná azt kormányozni. Börne.

Elődeinknek lelkiismeretük volt ismeretek nélkül, a mostani nemzedékeknek ismereteik vannak lelkiismeret nélkül. Gottlieb.

Sajátszerűsége az az emberi kebelnek, hogy rendez azokat gyűlöli, a kiket megsértett. Tacitus.

Drezdában egy tűzvész alkalmával a bűmlők közt, minők ily esetekben rendszerint nagy számban találkoznak, állongált egy czopfos, mufos, vastag úr is. „Dologra, dologra!“ rivallt reá egy vízet vivő. „En Nagel udvari tanácsos vagyok!“, válaszolt elutasítva a vastag. Az illető aztán minden tektória nélkül a kezében levő veder vízzel nyakon önté. — A vízet vivő Károly kurlandi herczeg volt.

Fiatal gavallér jelentkezik szigorlatra. Az első kérdésre nem tud felelni. A másodikra és harmadikra szintén hallgat.

— De hát uram, miért jött ide?
— Azt hittem, itt is oly szerenés lesznek, mint a salonokban.

Midőn Eszterházy herczeg házi zenekarát elbocsátotta, az elszomorodott Haydn oly symphoniát irt, melynek vége felé egyik zenész a másik után hangszerét és hangjegyeit hóna alá kapva s gyertyáját kifújva távozott. Az utolsó hangot a brügös adta, aztán ő is elolta gyertyáját és ment. A herczegre azonban ez a symphonia oly mély hatást tett, hogy zenekarát újra viszszahívta és most Haydn más symphoniát irt, melynek elején megfordított rendben, elől a brügössel, érkeztek meg a zenészek.

— Hány éves lehet ez az aszszony?
— Nem tudom, de bizonyosan tíz évvel több, mint a hogy az ember gondolná.

II. József császár egyszer incognito kocsizva egy katonatisztet ért utól, ki gyalog ment. A császár megállítá kocsiját s maga mellé ültette a tisztet. „Hová?“ kérdé a császár. „Reggelihez egy jó barátomhoz.“ — „S mi lesz a reggeli? kávé?“ — „Feljebb.“ — „Cotelette? Sódar?“ — „Még feljebb!“ — A király végre „malacozot“ említett s a tiszt pöffeszkedő mosolylyal intett igen-t. — Kevés szünet után a tiszt kérdezte a császárt: „On alkalmasint katonai szolgálatban van?“ „Igen.“ — „Cadett?“ — „Feljebb!“ — „Alhadnagy?“ — „Feljebb!“ — „Főhadnagy vagy kapitány?“ — „Még feljebb!“ A tiszt egészen a tábornagyig ment s végre teljesen megjuhászodva esengett: „On talán maga a mi kegyelmes császáruk?“ — „Eltalálta“, válaszolt a császár jóakaró mosolyával megnyugtatta a rettenetesen zavarba jött tisztet.

VEGYES HIREK.

— Rezső trónörökös jövő augusztusban Hunyadmegyébe utazik zergevadásatra. A trónörökös tudatta is már emez óhaját Teleki Sámuel gróffal. Az indóháztól egyenesen előre küldött sátraiba vonul.

— József főherczegnék a hó 12-én mutatta bé a fiumei kormányzó Szapary gróf a városi képviselőtestület. A podeszta üdvözölő szavaira ő fensége köszönetet nyilvánítá a város üdvözölő feliratáért, kijelentve, hogy mint fiumei birtokos és polgár lehetőleg több ideig óhajt Fiumében maradni, mert a várost nagyon rokonszenvesnek találja s a menyinyre lehet, maga is közremunkál a város fölvirágzására.

— A helybeli polgári iskolánál Szemerjai Károly áthelyezésével ürességbe jött tanítói állomásra ideig. minőségben Eck Emil neveztetett ki; ki az utóbbi években mint a br. Kemény Domokos gyermekei nevelője városunkban tartózkodott.

— A himlőről. A február 11-ke és 18-ka közt lefolyt héten városunk területén hólyagos himlőben 12 megbetegülés és 4 halálozás történt; vörös himlőben 7 megbetegülés.

— A mellékutczákban levő lámpásoknak vajjon mi a rendeltetése? Talán hogy városunknak nappali díszöl szolgáljanak? Az már mégis túlságos luxus lenne!

— A helyi adófelügyelőnek következő sorok közlésére kért fel, melyeket ajánlunk a t. közönség figyelmébe: A folyó 1882. évi ház- és fegyveradó lajstromok a kir. adófelügyelőnek érvényesítési záradékával ellátva, a község (város) házánál 8 napi közzemlére kitétetnek, miért is az adókötelesek figyelmeztetnek, hogy azokat megtekintsék és netaláni felszólamlásaikat a fennt kitűzött határidő alatt a község előljáróságánál (a város polgármesterénél) előterjeszszék, mivel hogy a mondott határidőn túl beérkezett felszólamlások figyelembe nem vétetnek.

— A Bethlen-fótanoda ifjusága f. hó 17-én tartott gyűlésen elhatározta, hogy táncszivalmat május hónapban tartja meg. A napja még nincs meghatározva, — Ugyanezen napon rendezi az eddigieknél nagyobb szabású Bethlen-ünnepélyt is.

— A városunkban két honvédszázalaj elhelyezésére építendő laktanya ügye egy lépéssel előre haladt valóslása felé. Miután a város és megye képviselőtestülete a honvédség mielőbbi állandó elhelyezhetése érdekében belenyugodott az eredetileg rendes laktanyán tekinteni óhajtott épületnek a honvédelmi m. kir. miniszter ur által csak fióklaktanyaként engedélyezett felépítésébe, e körülmény folytán az első tervet sok részben változtatni s a költségzámítást egészen újra dolgozni kellett. A terv átalakítása és az új költségvetés elkészülvén, a laktanya ügy vezetésére a megye és város által kiküldött vegyes bizottság folyó hó 13-án tartott gyűlésében

a 92300 frt költséget igénylő módosított tervet elfogadta, s kimondta, hogy a laktanyának a szerint felépítését a jelenlegi VII. bérosztály szerint kiszámított 4800 frt évi bérosztalagot a kir. kincstár részéről 25 évig minden körülmények közt biztosítása mellett a város és megye, a már régebben elhatározott egyenlő hozzájárulási arányban, elvállalni hajlandó. Miután a terv átalakítása egészen a miniszter úr kívánalmai szerint vitetett keresztül, bizton reméljük, hogy azt a nagyméltósága változatlan elfogadja s a város s megye által kívánt méltányos feltételek biztosításával a szerződést megkötöni fogja, s így ez oly sok ideig húzódott úgy további lefolyása akadályokba ütközni alig fogván, az év folytán már látni fogjuk a magyar utca végén az országút mellett kiemelkedni a 60 öl hosszú emeletes homlokzat és két 40-40 öl hosszú földszintes szárny alapfalait.

Jégsport. Még az időjárás szeszélye is kedvezett eddigélre koresolyozóknak s nem engedte, hogy reményük a jéggel együtt vízzé váljon. A f. hó 12-ki jégünnepély nem is hagyott kívánni valót hátra, legfőbb hogy az alareos menethen résztvevők száma nagyon redukálódott. Hanem annál inkább tetszett az eskimó és betyár. A jégpálya közepe is kellően meg volt az alkalmossal világitva az egyet saját találmányú petroleum lámpáival. — A farsang utolsó vasárnapjára, febr. 19-ére még egy jégünnepély igérkezik. Ez alkalmossal elkülönített állóhelyre szóló 5 kros belépőjegyek is lesznek kibocsátva. Nem csak görögüzre, de meglepetésre is számíthatunk!

Tiller Severius közjegyző-jelölt e hó 13-án meghalt. A szépképzettség, alig 26 éves, önmagával meghasonlott kedélyű ifjú temetése 15-én volt. Béke ki-szenvedett poraira.

A világhírű herendi porcellángyár — mint a „B. H.” írja — már csak megrendelésre dolgozik hat egyénből álló személyzetével. Az egész vállalat megmen-tésére nem kellene több 100.000 frtnál s még sem akad-nak, kik ezen hazánk egyik büszkeségét képező gyárt a végpusztulástól megmentsék.

Az uralkodó család magánvagyonáról nem ré-giben az a hír terjedt volt el, hogy az az Union Général-nál és Bontoux-nál lényeges veszteségeket szenvedett. Most dr. Mayr udvari tanácsos egy nyilatkozatot tesz közzé, mely szerint az uralkodó ház vagyoni igazgatósága sem egyikkel, se másikkal semminemű öszszekötötésben nem áll.

Az első sebesült szállítmány a harcztérről, e hó 13-án érkezett meg Triesztbe. A szállítmány 21 ka-tonából áll, kik közül egynek orra le van vágva.

Halálozások. Vörösmarty Mihályné Csajághy Laura a nagy költő özvegye, e hó 13-án hunyt el 56 éves korában. A boldogult híven önfeláldozó szeretettel osztozott néhai férje szenvedéseiben, nyomorában, annak 1855-ben történt haláláig. Két gyermeke maradt hátra, fia Béla, kir. táblai bíró és leánya Ilona Széll Kálmánné. — A héten halt el még Szolga Miklós, m.-vásárhelyi kir. táblai bíró, közkeveltségű népdalok szerzője, 11-én, 63 éves korában. — Gr. Teleky Géza, néhai Teleky Domokosnak, közéletünk egyik kiváló férfiak ritka tevékenységű fia Kolozsvárt, 32 éves korában. — Zeyk Sándor birtokos, szabadságharcunk egyik jeles bajnoka, Erdő-Szentgyörgyön. — Auernbach Berthold, híres né-met író, febr. 9-én, Cannesban, 70 éves korában.

Az enyhe telekről egy külföldi lap nyomán kö-vetkező érdekes adatokat közlik hírlapjaink: 1133-ban de-zemberben virágoztak a gyümölcsfák, februárban pedig a szőlők; májusban leszedték a gyümölcsöt s júliusban szü-reltek. 1288-ban januárban ibolyát szedtek a réteken a Rajna partján és áprilban virágoztak a szőlők a Mosel partján. 1572-ben januárban már tele voltak a fák levelek-kel. 1621-ben februárban általában virágoztak a fák. 1658-ban nem volt sem fagy, sem hó. 1782-ben rendkívüli meleg uralkodott a téli hónapokban s voltak oly na-pok, melyek akár augusztusba is beillettek volna. 1821-ben szintén igen meleg tél volt s egyszersmind a század legtermékenyebb éve ez volt. — Az utolsó meleg tél 1857-re esik.

A lázadás színhelyén a katonai műveletek végre megkezdettek egész erővel és kellő eredménnyel, meny-nyiben a kirovicsai fölkelők két főfészeke, Ledenicze és Dragaly katonáink hatalmába került s állítják, hogy a kirovicsai lázadásra e körülmény döntő befolyással leend. Eddig különben még mind csak kisebb csapatokkal folyt a küzdelem. A lázadás a lefolyt héten nem fokozódott. Ledeniczet 800 fölkelő ellen küzdve foglalták el katonáink s a küzdelemben veszteség részünkről 3 tisztt és 19 legény.

Taborszky és Parsch zeneműkereskedéséből: Souper-csárdás, zongorára Nicolich; ára 1 frt.

KÖZGAZDASÁG.

Első sorban tenyésztésre ajánlt alma és körte fajok.

Most, midőn gyümölcstenyésztéssel foglalkozó kö-zönségünk kezdi belátni, hogy a gyümölcstermelés hasz-nosításánál nem a fajták sokaságát, hanem az illető vi-déken legalkalmasabbnak kipróbált kevesebb faj tömeges szaporítását kell szemelőtt tartania, az ültetés és neme-sítés időszakának közeledtével nem lesz érdektelen Fe-lete Pál jeles szakemberünk lapunk olvasói tájékoztatására küldött ismertetését közölnünk a szeszaz tapasztalatai alap-ján vidékünkön tenyésztésre legalkalmasabbaknak talált 10 faj alma- és 10 faj körtéről.*) — Ime a közfigyelmet érdemlő leírás.

Almák.

1. Őszi gravensteini; e jeles almafaj — mint Bereczki Máté jeles pomológusunk írja — Olaszhonból származott eredetileg s onnan Slezvig tartományban Gra-venstein nevű birtokon terjedett el nagyban s így kapta nevét is; az erdélyi részeken kitünően sikerültnek mond-ható, igen szép nagy csikos alma, érik szept.—okt.

2. Batul.

*) A leírt fajokból, a 3. sz. körtét kivéve, oltványok ismer-tető székfaluvi kertjéből kaphatók.

3. Ponyik, remélem e két fajt mindenki jól ismeri; hazajók Nagy-Enyed vidéke, különösen a ponyiknak Bo-ros-Boesárd; azonban az egész országban el van terjedve mint kitünő jeles tenyésztésre méltó fajok, terjesztésre méltók is.

4. Canadai renet, ez ismeretlen eredetű; a fran-ctziák és angolok e néven, németek párisi fontos vagy rambour renet név alatt vették fel a gyümölcsészeti iro-dalomba; annyit merek róla állítani, hogy kitünő finom és nagy alma, első rendű csemege és kereskedelmi gyümölcs, bőven terem, állandó, tavaszig épen meg áll, nálunk tenyésztésre kiválóan ajánlható.

5. Téli arany pármén. Származott Angolhonból, Diel már 1800-ban kapta Londonból. Az angol gyümöl-csészek között Kirké volt az első, ki nagyban elterjesz-tette e kitünő fajt. Nálunk néhai Nagy Ferencz tanár kiválóan dicsérete mindig s mint igen jeles fajt, mely ná-lunk felségesen díszlik, mindennek feletti tenyésztésre méltónak állította. Bereczki Máté azt mondja e faj almáról, hogy a gyümölcsészet kegyes istennője Pomona már csak ezen egy gyümölcsfajért is, melylyel az emberiséget megajándékozta, megérdemelne, hogy a világ minden zu-gában oltárt emeljenek neki. Tartozik az arany renetek osztályába, nagy szép csemege és kereskedelmi gyümölcs, korán és bőven terem, eláll márciusig és áprilisig min-den fonnyadás nélkül; első helyen tenyésztésre ajánlható.

6. Londoni pepin a fontos renetek osztályába tartozik. Régi angol gyümölcs Norfolk grófságban vette eredetét, hol 1820. körül nagyban el volt terjedve; Hogg híres gyümölcsész szerint 1580-beli irományokban Lou-den peppen név alatt említetik. Mint jeles termékeny, áprilisig üdén elálló, nagy almafaj nálunk kiválóan te-nyésztésre ajánlatos.

7. Ananász renet. Kitünő első rendű csemege és gazdasági gyümölcs, illatos zamattal, közép nagyságu s eltartható márcz.—áprilisig. Érett állásában fáján nagy-szerű látványt nyújt a szemlélőnek; korán, sokat s minden évben terem.

8. Kasseli renet, e kitünő és jeles faj a gyü-mölcsészek által egyenlően nagy kitüntetésben részesül; el áll új almáig s akkor is kitünő leves zamatos nagy gyümölcs; első csemege és kereskedelmi alma, melyet tenyésztésre nem lehet eléggé ajánlani.

9. Monti inescu erdélyi őfaj, egy a vécsi üveg-almával. Fogaras vidékén és Vécs környékén van elter-jedve; kitünően jeles zamatos gyümölcs, el áll márcz.-ig. Tenyésztésre ajánlatos.

10. Bánfi Pál alma, erdélyi őfaj B.-Hunyad környékén, ápr.-márcz.-ig áll el; közép nagy, néha na-gyobb is, elég leves s kellemes illattal, kissé roppanos, szép sárga és piros színnel mosott, mint üdén legtartós-sabb alma termelésre kereskedelmi czikknek kiválóan ajánlatos.

Ha e tíz fajtól csak öt fajt akarok tenyészteni, ak-or közülök a következőket ajánlom: batul, angol arany pármén, londoni pepin, canadai renet, casseli nagy renet.

Körték.

1. Boncretien Villiáms, ezen legjelesebb nyári körte faj 1796. táján kelt magról Angolhonban. Első el-terjesztője Villiáms volt, London közelében lakó gyümölcs-kereszt; érés ideje aug. vége, szept. eleje; Erdélyben kitünően díszlik, termelésre ajánlatos. Megjegyzendő, hogy e nagy s muskotályos izell bíró vaj körte, mint egyetlen ajánlatos candirozásra, mely a kereskedelembe nagy ha-szonnal van egyesítve.

2. Erdei vajone körtét, mint Dumotier, a bel-giumi gazdasági és kertészeti egylet elnöke, 1869-ben kiadott munkájában leírja, Alost környékén a mult szá-zad végén Chatillon fedezte föl egy erdőben s erdei körte név alatt Van Monsnak megküldötte s Van Mons fondante desbois név alatt terjesztette el. Nálunk különösen díszlő s csaknem fontos nagyságu, okt. elején érő körte, nagyban terjesztésre ajánlatos.

3. Dojenne de comice a mult 1881. évi pesti tárlaton különös nagysága és finomsága által tünt fel, mint kitünő vajkörte; az erdőszegi gyümölcskertben fran-cziahonból hozott gyümölcsfajok között legkitünőbbnek bizonyult, érik okt. végén. Gábor József ottani derék képezde-igazgató tapasztalatai után a legkeményebb telet is könnyen kiállotta s mikor más körtéfajok nagyobbára kivesztek, ennek fája daczolva a hideggel, szépen díszlett. Gyümölcsei nagyságra nézve versenyeznek az előbbivel, de finomságra és tartósságra előbb áll, egymásután érnek. Kereskedelmi és csemege gyümölcs, terjesztésre minde-nek felett ajánlatos.

4. Napoleon vajonezat 1308-ban Liárt Miklós fűszerkereskedő nyerte magról, melyet sokáig Liárt vaj-jonezatnak neveztek; azonban Conninek, a Jemmappes megye főnöke Liártot arany-éremmel tüntetvén ki, azcn nézetből, hogy a legjobb körte a legnagyobb hősnek ne-vét viselje, nevezte Napoleon vajonecznak. Nálunk kitü-nően díszlik.

5. Hardenpont vajoneza, melyet Kronprinz Fer-dinándnak is neveztek, Hardenpont Miklós monsi lelkész 1750-be állította elő, de most újra Hardenpont vajonecz nevét vette fel; e november és decemberben érő kitünő vajkörtét nálunk nagysága és kitünő finomságáért széles elterjesztésre méltónak találják.

6. Pisztrang körte, e jeles kitünő téli vajkörte Némethonból veszi eredetét, közép nagy, néha nagyobb, kitünő finomságáért széles elterjesztésre méltó mint ese-mege és kereskedelmi gyümölcs.

7. Manna colmár, e kitünő téli körte jósága tar-tóssága által kiválóan terjesztésre méltó Nagy-Enyeden a 30-as években dr. Váradai szaporította; mint egyetlen; Gombáson gr. Bánfi Miklós mint kitünő téli körtét ter-jesztette. Nagy-Enyeden Váradai körtének is hívják; érik január-februárban.

8. Bezi Vaat, ezen kitünő körtét Gombásra Zeyk József hozatta s ottani termése a pesti tárlaton kitünőnek bizonyult. Kitünően finom vajkörte tenyésztésre kiválóan alkalmas. Megjegyzendő, hogy a gombási gyümölcsös kert a legválogatottabb s finomabb külföldi új faj gyümölcsök-

kel van tele; a fáradszatlan szorgalmu szakértő és ál-doztakész tulajdonos úr szívesen ad felvilágosítást az újabb időben előállított legjelesebb gyümölcseiről.

9. Nemes Colmár, mely D'Argenson, Passe-colmár néven is ismeretes, 1758-ban Hardenpont apát állította elő. Kitünő finom téli vajkörte, nálunk igen jól találja magát. Nagy-Enyeden néhai dr. Szilágyi és Fosztó Ferencz nagyban tenyésztették; széles elterjesztésre méltó igen jeles téli körtéfaj.

10. Téli esperes körte. E kitünő körtéfaj anya-fáját Van Mons találta fel a löweni egyetem kertjében Bel-giumban, a hol a mult század közepén kelhetett magról, nevét pedig Hervinek a francia karthausi barátok kertje igazgatójának köszönheti, ki Van Monstól 1805-ben kapta e fajt, ezen időtől fogva téli esperes a neve. Enyeden Brüsseli pergament neven terjesztette el dr. Szilágyi és Fosztó, de bár mint legyen is, e körtéfaj a téli körték királya, nagy, kitünő pergament izú vajkörte; eltart no-venbertől áprilisig s folyton élvezhető; méltán el lehet róla mondani, hogy a kinek csak egy fára való helye van kertjében, ezt ültessen, legszeleesebb elterjesztésre méltó gyümölcsfaj.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. B. Szívesen kérem látogasson meg; e tér szük volta nem engedi elmondanom nézetemet. — **Abrudbányai.** Ohajtamnak, hogy gyakrabban legyen szerencsém. — K. K. Budapest. Várjuk.

PIACZI ÁRAK.

Február hó	N.-Enyed 16-án		Balászfalva 16-án		Tövis 15-én		Abrudbánya 13-án	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Buza	9	00	7	50	7	50	10	00
	8	25	—	00	7	00	—	00
Rozs	5	75	5	00	5	50	—	00
	5	25	—	00	5	00	—	00
Árpa	—	00	—	00	—	00	—	00
	—	00	—	00	—	00	—	00
Zab	4	00	2	75	3	50	2	50
	3	60	—	—	2	90	—	—
Törökbuza	5	00	4	75	5	00	5	75
Fuszulyka	—	—	—	—	—	—	—	—
Burgonya	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Kilo marhahús	—	40	—	40	—	40	—	34

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1882. febr. 17.

Magyar aranyjárdék	118.—
Magyar vasúti kölesön	85.85
Magyar kel. vasúti államköt. I. kibocsátás	85.85
Magyar kel. vasúti államköt. II. kibocsátás	130.75
Magyar kel. vasúti államköt. III. kibocsátás	28.75
Magyar földterhermentesítési kötvény	107.—
Magyar földterhermentesítési kötvény záradékkal	94.75
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	96.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény záradékkal	94.50
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	95.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar szőlődezmaváltási kötvény	96.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	—
Tiszasszabályozási és szegedi sorsjegy	97.25
Osztrák járadék papírban	114.75
Osztrák járadék ezüstben	108.75
Osztrák járadék aranyban	74.75
186 0-ki államsorsjegyek	76.—
Osztrák-magyar bankrészevény	92.—
Magyar hitelbank-részevény	128.—
Osztrák hitelintézet-részevény	810.—
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.62
20frankos arany (Napoleon'd'or)	9.51
Német birodalmi márka	58.40

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Bérbe adandó

a várszög-utcában 417. számú ház Szent-györgy-naptól kezdve 16 hold külsővel együtt. Értekezhetni KEREKES DÁNIEL tulajdonossal.

A n. é. helybeli és vidéki birtokos urak-nak beceses figyelmét felhívom, hogy ha a következő szép, tiszta, csiraképes magvakból bármennyi eladó van, azt a rendes piaczi árban szívesen megveszem; u. m.:

szép, nagyszemű lencse, tiszta búkköny, canadai nehéz zab.

Viszont ajánlom a tavaszra szükséges gazdasági magvakat; tisztelettel kérve egyszersmind a nagyérdemű birtokos urakat, hogy minden ilyenmü megrendeléseiket legkésőbb február hó végeig nálam tegyék meg, minthogy rendelményeimet a legbiztosabb forrásba akkor küldöm fel.

Végül megjegyzem, hogy mindazoknak, kiktől ez ideán rendelményt kapok 5% árle-engedést nyujtok.

Bisztritsány Lajos.